

Vejledning om kædekontrol til foder- og fødevarer virksomheder

Center for Jura og Kontrol
December 2020

Journalnummer: 2020-62-33-00127

Indhold

1. Om kædekontrol	2
2. Hvad er en kæde.....	2
2.1 Kæde, kædevirksomhed og kædehovedkontorer	2
2.2 Betaling for kontrollen i kædehovedkontoret	3
2.3 Reduceret kontrol i visse kædevirksomheder med god regelefterlevelse.....	4
2.4 Fordeling af ansvaret mellem aktiviteter i kædehovedkontor og i kædevirksomheder	4
3. Sådan foregår kædekontrol.....	5
3.1 Koordinering af kontrollen.....	5
3.2 Kædekoordinators opgaver.....	5
3.3 Kæders henvendelse til kædekoordinator.....	6
3.4 Opgaver for de lokale tilsynsførende for kædevirksomhederne	6
3.5 Typer kontrol	8
3.6 Kontrollen er normalt uanmeldt ved kædekontrol.....	8
3.7 Sanktioner	8
4. Offentliggørelse af kontrollens resultater	9
5. Sådan tilmelder en kæde sig kædekontrolordningen	10
5.1 Kæden skal oplyse Fødevarestyrelsen om væsentlige ændringer	10
Bilag 1: Sådan behandler Fødevarestyrelsen en kædes ansøgning.....	12

1. Om kædekontrol

Kædekontrol er en frivillig kontrolordning for fødevarer- og foderkæder, der opfylder visse betingelser.

Kædekontrollens store fordel er, at Fødevarestyrelsen udfører kontrollen, der hvor ansvaret for aktiviteterne er. Det giver en forenklet og mere ensartet kontrol af de enkelte kædevirksomheder i kæden. Fx vil procedurer for egenkontrol og udarbejdelse af mærkningsmateriale blive kontrolleret i hovedkontoret. Efterlevelse af egenkontrolprogrammet fx rengøring og temperaturkontrol samt anvendelsen af mærkningsmaterialet kontrolleres i de enkelte virksomheder i en kæde.

De lokale virksomheder kaldes i denne vejledning for kædevirksomheder.

Det særlige ved kædekontrollen er bl.a., at kæden får en kædekoordinator. Kædekoordinatoren kontrollerer kædehovedkontoret og koordinerer kontrollen i kædevirksomhederne bl.a. ved at udarbejde kontrolplaner. Ved god regelefterlevelse kan enkelte kæder få nedsat antallet af kontrolbesøg i kædevirksomhederne.

Kravene til ordningen er beskrevet i [bekendtgørelse nr. 1397 af 12. december 2019 om fødevarerkontrol og offentliggørelse af kontrolresultater](#) og [bekendtgørelse nr. 659 af 31. maj 2018 om foderkontrol og certificeret kvalitetsstyringsystem](#).

Kædekontrollen bygger oven på de generelle foder- og fødevarerkontrolkoncepter.

2. Hvad er en kæde

2.1 Kæde, kædevirksomhed og kædehovedkontorer

En kæde er en gruppe af virksomheder, som via fælles navn og markedsføring fremtræder som en samlet enhed. Dertil skal kæden have tilknyttet et hovedkontor som via ejerskab eller kontrakt har ansvar og styring over kædevirksomhedernes overholdelse af dele af foder- eller fødevarerlovgevingen.

Kædehovedkontorets ansvar skal som minimum omfatte ansvar og styring for den fælles markedsføring inden for kæden.

Der er følgende krav til antallet af kædevirksomheder:

Minimum 10 **detailvirksomheder**, fordelt på forskellige adresser, tilknyttet det samme kædehovedkontor.

Minimum 5 **fødevarerengros- eller fodervirksomheder**, fordelt på forskellige adresser, tilknyttet det samme kædehovedkontor.

Undtagelsen fra minimumskravet:

Foderkæder, hvor virksomhederne tilsammen, modtager mindst 8 ordinære kontroller pr. år.

Eksempler

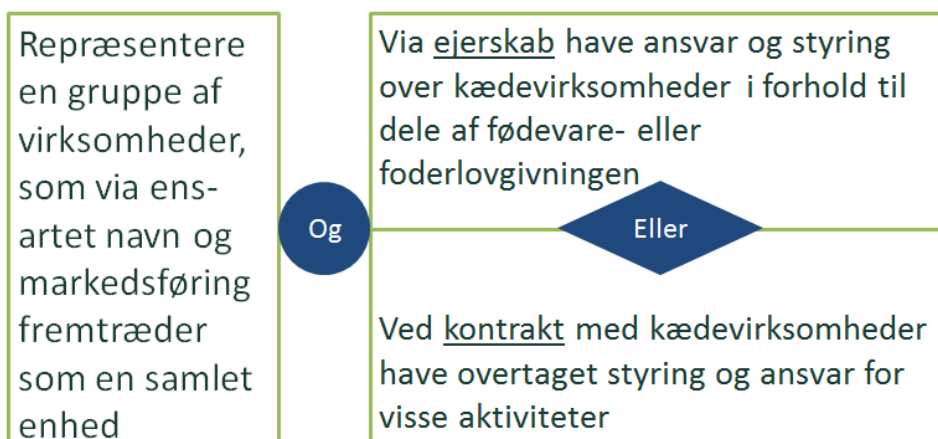
Salling Group er hovedkontor for kæderne Føtex, Bilka, Netto, Starbucks og Carl's Jr. Det er et eksempel på virksomheder med fælles ejerskab/ ledelsesret. Salling Groups enkelte kæder fx Føtex, Bilka og Netto, er i kædekontrolkonceptet separate kæder.

McDonalds er et eksempel på en sammenslutning af franchise virksomheder, der har indgået kontrakt med et hovedkontor om ansvar og styring over de enkelte restauranter i kæden.

En engroskæde som fx Danish Crown Pork består af hovedkontoret i Randers og 7 kædevirksomheder (7 svineslagterier).

Nogle fødevarer virksomheder kan i kædekontrollen både have detail og engrosvirksomheder.

Et kædehovedkontor fungerer på nedenstående måde:

Kædehovedkontoret kan herved stille særlige krav til virksomhedernes drift, markedsføring eller andet afhængigt af, hvilke aktiviteter kædehovedkontoret har ansvaret for og varetager styring af.

Aktiviteterne i de enkelte kædevirksomheder behøver ikke være identiske, blot det er klart defineret, hvilke aktiviteter kædehovedkontoret har ansvaret for, og hvilke aktiviteter de enkelte kædevirksomheder har.

Se hvordan du tilmelder din kæde i kapitel 5.

2.2 Betaling for kontrollen i kædehovedkontoret

Slagteri- og foderkæder skal betale for kontrollen i kædehovedkontoret. Kædehovedkontorerne på øvrige kæder på fødevarerområdet, detail- og øvrige engrosvirksomheder, betaler kun for nogle af de aktiviteter, der kan indgå i kontrollen i kædehovedkontoret jf. Betalingsbekendtgørelsen. Det drejer sig fx om kampagnekontrolafgift som er et fast årligt beløb pr. P-nummer og opfølgende kontrol.

2.3 Reduceret kontrol i visse kædevirksomheder med god regelefterlevelse

Fødevarer kæder med virksomheder med frekvensbaseret basiskontrol, hvor kædehovedkontoret har ansvar og varetager styring for risikoanalyse og egenkontrolprogram, kan få nedsat antallet af frekvensbaserede basiskontroller med 1/3, hvis kæden har regelefterlevelse over gennemsnittet for branchen. Der er følgende brancher på fødevarerområdet: detail og engros.

Fodervirksomheder kan få nedsat antallet af frekvenskontroller med 1/3, hvis virksomhederne i kæden i de foregående 24 måneder har haft en højere regelefterlevelse end gennemsnittet for fodervirksomheder.

Fødevarerstyrelsen opgør en kædes overholdelse af reglerne, når en kæde bliver omfattet af kædekontrolordningen, med henblik på en evt. reduktion i kontrolfrekvens i kæden.

En kædes overholdelse af reglerne måles ud fra det samlede kontrolresultat for kædevirksomhederne for de seneste 24 måneders kontrolrapporter, som opgjort den 1. oktober det foregående år. Der er enkelte undtagelser fx indgår de daglige kontroller på kødengrosvirksomheder ikke i beregningsgrundlaget.

Fødevarerstyrelsen giver hvert år senest den 15. november disse kædehovedkontorer besked om kædens overholdelse af reglerne, og om kæden kan få reduceret antallet af kontroller i kædevirksomhederne fra 1. januar det efterfølgende kalenderår.

2.4 Fordeling af ansvaret mellem aktiviteter i kædehovedkontor og i kædevirksomheder

Som udgangspunkt står kædehovedkontoret for udarbejdelse af de overordnede egenkontrolprocedurer, som de lokale kædevirksomheder skal implementere og følge.

Nedenunder vises eksempler på aktiviteter i et hovedkontor, der vil indgå i kontrollen. Der kan dog også være andre aktiviteter, som et kædehovedkontor kan have ansvar for og varetage styring af på vegne af virksomheder i kæden.

- Udarbejdelse og vedligeholdelse af risikoanalyse og HACCP plan, udpegning af kritiske kontrolpunkter (CCP) samt beskrivelse af gode arbejdsgange (GAG), som kædens virksomheder skal følge
- Udarbejdelse af markedsføringsmateriale, som kædens virksomheder skal anvende
- Udarbejdelse af mærkningsmateriale, etiketter, som kædens virksomheder skal anvende
- Udarbejdelse af recepter for fremstilling af kædens produkter, som kædens virksomheder skal anvende.)
Sammenholde recepter med etiketter, fx med hensyn til fastsatte toleranceværdier.
- Vurdering af leverandører og produktspecifikationer, som kædens virksomheder skal anvende.
- Procedurer for indførsel, dvs. import fra tredjelande eller samhandelsmodtagelse fra andre medlemsstater
- Sikre tydelig ansvarsfordeling mellem kædehovedkontor og kædevirksomheder i forbindelse med specielle eksportkrav

- Procedurer for tilbagetrækning kontrolleres i kædehovedkontoret, herunder sikring af fuld sporbarhed ved fysiske partisammenlægninger.
- Visning af smiley-rapporter eller link til smiley-rapporter på fødevarevirksomhedens hjemmeside
- Udarbejdelse af procedurer for særlige mærkningsordninger, som kædens virksomheder skal anvende (fx frivillige mærknings-ordninger).
- Udarbejdelse af planer for foderkvalitetskontrol, samt procedurer for og vurdering af resultater af kvalitetskontrollen herunder analyseplaner.
- Registrering af nye kædevirksomheder og ændring i aktiviteter.

Kædevirksomhederne har ansvaret for at følge procedurerne.

På visse områder, f.eks. når det gælder økologireglerne, har hver kædevirksomhed ansvaret for at dokumentere overholdelse af lovgivningen, og kan her alene serviceres af hovedkontoret.

Ved eksport til visse lande skal kædevirksomheden kunne redegøre for alle de dele af egenkontrolprogrammet, som er relevant for kædevirksomheden.

3. Sådan foregår kædekontrol

3.1 Koordinering af kontrollen

Fødevestyrelsen udpeger en kædekoordinator til hver kæde. En kædekoordinator koordinerer kontrolindsatserne i hovedkontoret og i kædevirksomhederne. Det kan bidrage til en større ensartethed og mere kvalitet, samt mindske dobbelt kontrol. Kontrollen skal udføres hvor ansvaret er.

Kædekontrollen gør det nemmere for kæden at kommunikere med Fødevestyrelsen om de udfordringer, som virksomhed og kontrol møder i det daglige. Ordningen giver også bedre mulighed for masserettelser fx ved rettelser i registreringer.

Fødevestyrelsen sørger for, at der er en suppleant for kædekoordinatoren i detailkæder med mere end 50 virksomheder og fødevareengroskæder og foderkæder med mere end 30 virksomheder. Suppleanten kan hjælpe med gennemførelse af kontrollen og med sparring til kædekoordinator. Suppleanten kan træde til ved ferie og sygdom og ved hastesager – fx ved tilbagekaldelsessager.

3.2 Kædekoordinators opgaver

Kædekoordinators opgave er bl.a. at:

- Drøfte udkast til kædekontrollaftale ved første kontrolbesøg
- Føre kontrol i kædehovedkontoret med de emner, som kædehovedkontoret har ansvaret for og styring af, fx risikoanalysen, egenkontrolprocedurer/kvalitetsstyringssystem, markedsføring, opskrifter, mærkning og import.

- Kontrollere at kædevirksomhederne er registreret med de rigtige CVR-numre og P-numre.
- Udarbejde en kontrolplan for den enkelte kæde, ud fra oversigten over kontrolelemner i bilag b i kædekontrolaftalen. For virksomheder godkendt til eksport af kød og kødprodukter til USA og Kina er det dog den lokale tilsynsførende, der udarbejder kontrolplanen.
- Være bindeled mellem kædehovedkontoret og de tilsynsførende, der fører kontrol med kædevirksomhederne.
- Koordinere med lokale tilsynsførende, hvis kontrollen i kædehovedkontoret viser forhold, der skal følges op på lokalt. Kædekoordinatoren kan fx bede nogle tilsynsførende om at udføre kontrol med disse forhold ved de næste kontrolbesøg. Hvis det fx viser sig, at nogle fødevarer skal tilbagekaldes, bør den enkelte tilsynsførende følge op på, at sådanne varer bliver fjernet.
- Vende særlige forhold med kædehovedkontoret. Der kan være behov for løbende at vende nogle af de tilbagemeldinger, som kommer ind fra de lokale kædevirksomheder omkring oplevelser med kontrollen, og hvor virksomheden ikke er enig med kontrollen, fx om der er tale om lokale eller centrale kontrolelemner, om implementeringen af egenkontrollens/ kvalitetsstyringssystemets hos de lokale kædevirksomheder, kontrolfokus osv. Her er det kædekoordinatorens opgave at afklare forholdene og melde ud til den tilsynsførende eller hele netværket, hvis der er tale om noget principielt.

I nogle akutte sager fx tilbagetrækninger, kan sagen blive behandlet af fx beredskabsvagten i fødevarerenheden.

3.3 Kæders henvendelse til kædekoordinator

Kædehovedkontorets henvendelse til kædekoordinatoren skal som udgangspunkt ske pr. mail til mailpostkasser i kontrolenheder – gerne med attention: Kædekoordinator [navn]. Telefonisk kontakt kan ske efter nærmere aftale.

Kædekoordinator er IKKE konsulent for kæden. Det er nødvendigt, at I som kæder forstår denne skillelinje, for at Fødevarestyrelsen kan undgå forskelsbehandling i forhold til virksomheder, der ikke er omfattet af kædekontrollen.

3.4 Opgaver for de lokale tilsynsførende for kædevirksomhederne

De tilsynsførende udfører kontrollen i kædevirksomheden jf. kontrolplanen, hvor det nævnes at de ikke skal kontrollere de emner, som kontrolleres i kædehovedkontoret.

De tilsynsførende screener og vælger selv, hvilke emner de mener er relevante at kontrollere på samme måde som i andre virksomheder, der ikke er med i kædekontrolordningen. Dog skal kontrol med områder med særlige frekvenser ske efter den frekvens, der er gældende for netop det område.

De tilsynsførende skal ikke kontrollere andre områder mere grundigt, når de ikke skal kontrollere de områder, som kædekoordinatoren kontrollerer i kædehovedkontoret.

Som eksempler på emner, de tilsynsførende kan kontrollere i kædevirksomhederne, kan nævnes:

- Gode arbejdsgange som fx rengøring, og vedligeholdelse
- Dokumentation af kontrol med CCP'er, som fx varmebehandling og nedkøling.
- At kædevirksomheden følger produktionsprocedurer og recepter udarbejdet af hovedkontoret
- Tilbagetrækning
- At virksomheden anvender vurderede leverandører
- Efterlevelse af prøveudtagningsplan – især på foderområdet
- Overholdelse af reglerne om særlige mærkningsordninger, hvor den enkelte virksomhed har ansvaret for at dokumentere reglernes overholdelse (men kan serviceres af hovedkontoret).

Den lokale tilsynsførende kontakter hurtigt kædekoordinatoren om emner, som de mener bør kontrolleres centralt på hovedkontoret, fordi hovedkontoret har ansvaret. Fx hvis en lokal tilsynsførende ser et produkt, som er forkert mærket, eller er i tvivl om, hvorvidt en bestemt aktivitet er dækket af kædens fælles egenkontrolprogram/kvalitetsstyringssystem.

Hvis de lokale tilsynsførende konstaterer forhold omkring indretning el.lign., hvor der kan være berettiget formodning om, at sådanne forhold også gør sig gældende i andre lokale virksomheder i kæden, meldes det til kædekoordinatoren. Kædekoordinatoren kan tage det op med kædehovedkontoret, så kæden får mulighed for systematisk at bringe forholdene på plads. Kædekoordinatoren kan efterfølgende bede nogle lokale tilsynsførende om at tjekke at forholdet er på plads i kædevirksomhederne ved kommende kontrolbesøg.

Den tilsynsførende og kædekoordinatoren skal i begge tilfælde tage stilling til, om kædevirksomheden eller hovedkontoret eventuelt skal sanktioneres.

Den lokale kontrolenhed udarbejder en kontrolplan for den enkelte kædevirksomhed for slagterier og engrosvirksomheder godkendt til USA og Kina eksport.

3.5 Typer kontrol

Kædehovedkontor og kædevirksomheder kan blive omfattet af alle typer kontrol i henholdsvis foder- og fødevarekontrolsystemet.

Ved kontrolkampagner vil kædekoordinatoren ofte først kontrollere kædehovedkontoret. Kædekoordinatoren vil herefter udpege de kædevirksomheder, der skal have kædekontrol

3.6 Kontrollen er normalt uanmeldt ved kædekontrol

Kontrolbesøg under kædekontrolordningen skal som udgangspunkt gennemføres uanmeldt for at give et reelt øjebliksbillede af virksomheden.

Det første kontrolbesøg i kædehovedkontoret, inden der er underskrevet aftale om kædekontrol, anmeldes dog, så de rette personer kan være til stede. Kædekoordinator og kædens kontaktperson for kædekontrolordningen samarbejder om at udvikle en oversigt over kontrolemler for kædehovedkontoret (bilag til samarbejdsaftalen).

Senere kontrolbesøg i kædehovedkontoret kan også anmeldes, hvis kædekoordinator vurderer, at hensigten med kontrollen kan opfyldes. I de tilfælde skal Fødevarestyrelsen anmelde kontrolbesøget mindst 14 dage før.

Hvis kædekoordinatoren vurderer, at hensigten med kontrolbesøget *ikke* kan opfyldes ved anmeldelse af kontrolbesøget i kædehovedkontoret, vil kontrolbesøget blive gennemført som uanmeldt kontrol. Dog kan det, af praktiske årsager, være nødvendigt at anmelde kontrolbesøg i kædehovedkontorer op til 48 timer før kontrolbesøget, således at både kæden og Fødevarestyrelsen og har mulighed for at sikre sig, at de relevante personer er til stede. Typisk vil det være nødvendigt med flere repræsentanter for kæden.

3.7 Sanktioner

Hvis Fødevarestyrelsens konstaterer en overtrædelse af reglerne, rettes en sanktion som udgangspunkt mod det kontrolobjekt, som er blevet kontrolleret. Dette princip gælder også ved kædekontrol:

- Kædehovedkontoret sanktioneres, hvis overtrædelsen er konstateret ved kontrol i kædehovedkontoret.
- Den enkelte kædevirksomhed sanktioneres, hvis overtrædelsen er konstateret i den enkelte kædevirksomhed.

Undtagelsen vil være de situationer, hvor der ved kontrol i en kædevirksomhed konstateres en overtrædelse, hvor kædehovedkontoret bærer ansvaret eller varetager styringen jf. kædekontrolaftalen mellem kæden og Fødevarestyrelsen. I de situationer vil udgangspunktet være, at den enkelte kædevirksomhed ikke sanktioneres, hvis der hurtigst muligt rettes op på forholdet. I stedet underretter den tilsynsførende kædekoordinatoren om overtrædelsen, som derefter foretager et kontrolbesøg eller en administrativ kontrol af kædehovedkontoret, og informerer kædehovedkontoret om forholdet og gennemfører partshøring. På den baggrund vurderes det, om kædehovedkontoret skal sanktioneres i overensstemmelse med de almindelige sanktionsprincipper. Ved sanktionering af kædehovedkontoret får kædehovedkontoret en kontrolrapport, og der følges op over for kædehovedkontoret.

Kædevirksomheden kan dog også få sanktioner for forhold, hvor hovedkontoret har ansvaret, hvis forholdet i kædevirksomheden er åbenlyst ulovligt og burde være konstateret af kædevirksomheden.

Fødevarestyrelsens generelle principper for sanktionering findes i kapitel 13 i [Fødevarestyrelsens generelle kontrolvejledning](#).

4. Offentliggørelse af kontrollens resultater

I detailkæder skal den enkelte kædevirksomheds kontrolrapport være ophængt i overensstemmelse med gældende regler. Kontrolrapporter for kædehovedkontoret skal ikke ophænges i de enkelte kædevirksomheder.

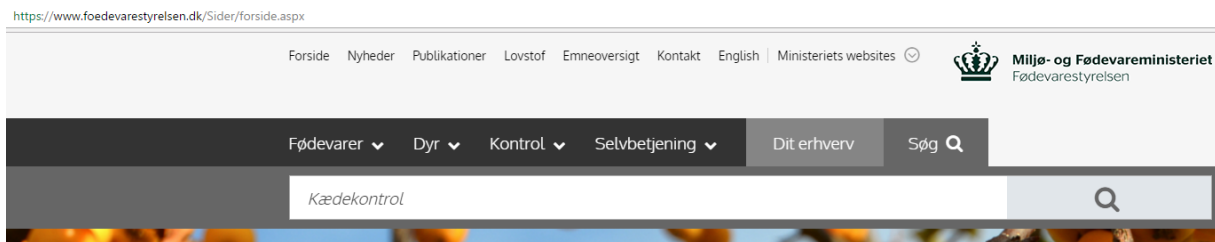
Da fødevarekædehovedkontorets kontrolresultater har betydning for forbrugerne, offentliggøres kontrolrapporten for kædehovedkontoret på findsmiley.dk.

Virksomheder, som på egen hjemmeside markedsfører fødevarer, skal på et synligt sted på hjemmesiden vise eller linke til de seneste fire kontrolrapporter eller kontrolresumeer på findsmiley.dk. Det gælder også for kontrolrapporter for kædehovedkontoret.

Kontrolrapporter fra kontrol i fodervirksomheder offentliggøres ikke.

5. Sådan tilmelder en kæde sig kædekontrolordningen

Gå ind på www.Foedevarestyrelsen.dk og skriv ”kædekontrol” i søgefeltet:

Klik på søgeresultatet ”Kædekontrol - Kontrol af kædevirksomheder”.

På denne side vælger du ”Vil du søge om at få din kæde med i kædekontrolordningen”, hvor der er link til den relevante hjemmeside i virk.dk

Hav følgende parat inden du går i gang

- Kædens CVR-nummer
- En liste/beskrivelse af de områder, som kædehovedkontoret har ansvar for og varetager styring af. På virk.dk er der link til en liste med eksempler på aktiviteter.
- En liste (excelformat) over de virksomheder, der skal omfattes af kædekontrolordningen. Listen skal omfatte navn, adresse, CVR-nummer og P-nummer for de enkelte kædevirksomheder.

Du skal gennemføre ansøgningen på én gang. Du kan altså ikke stoppe undervejs og vende tilbage senere.

Du kan i bilag 1 se processen for at blive omfattet af kædekontrolordningen.

5.1 Kæden skal oplyse Fødevarestyrelsen om væsentlige ændringer

Kædehovedkontoret skal oplyse Fødevarestyrelsen om væsentlige ændringer.

Eksempler på væsentlige ændringer er:

- Hvis kæden ophører eller ønsker at udtræde af kædekontrolordningen
- Hvis virksomheder under kæden ophører¹ eller ikke længere opfylder betingelserne for at være med i kædekontrolordningen.
- Ved ejerskifte i kæden eller kædevirksomheder¹
- Nyetablering af kædevirksomheder¹

¹ Brug anmeldelsen på Fødevarestyrelsens hjemmeside. Retningslinjerne herfor er i Autorisationsbekendtgørelsen.

Hvis kæden vil ændre de aktiviteter, hvor kædehovedkontoret ifølge kædekontrolaftalen har ansvaret og varetager styringen af, skal kæden ansøge om det mindst 2 måneder, før ændringen ønskes iværksat.

Bilag 1: Sådan behandler Fødevarestyrelsen en kædes ansøgning

